Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

23. april 2015*

»Appel — konkurrence — karteller — artikel 101 TEUF og artikel 53 i EØS-aftalen — verdensmarkedet for skærme med flydende krystaller (LCD-skærme) — fastsættelse af priser — bøder — retningslinjer for beregningen af bøder (2006) — punkt 13 — fastlæggelse af afsætningens værdi — joint ventures — medregning af salg til moderselskaber — meddelelse om bødefritagelse og bødenedsættelse i kartelsager (2002) — punkt 23, litra b), sidste afsnit — delvis bødefritagelse — bevismateriale vedrørende forhold, som Kommissionen ikke tidligere har haft kendskab til«

I sag C-227/14 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 7. maj 2014,

LG Display Co. Ltd, Seoul (Sydkorea),

LG Display Taiwan Co. Ltd, Taipei (Taiwan),

ved avocats A. Winckler og F.-C. Laprévote,

appellanter,

den anden part i appelsagen:

Europa-Kommissionen ved F. Ronkes Agerbeek og P. Van Nuffel, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt i første instans,

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Ó Caoimh (refererende dommer), og dommerne C. Toader og C.G. Fernlund,

generaladvokat: M. Wathelet

justitssekretær: fuldmægtig I. Illéssy,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 26. januar 2015,

* Processprog: engelsk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 LG Display Co. Ltd (herefter »LGD«) og LG Display Taiwan Co. Ltd (herefter »LGDT«) har ved deres appelskrift nedlagt påstand om delvis annullation af Den Europæiske Unions Rets dom LG Display og LG Display Taiwan mod Kommissionen (T-128/11, EU:T:2014:88, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten dels ændrede Kommissionens afgørelse K(2010) 8761 endelig af 8. december 2010 vedrørende en procedure i henhold til artikel 101 [TEUF] og artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (sag COMP/39.309 – LCD), hvoraf et sammendrag er offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* af 7. oktober 2011 (EUT C 295, s. 8, herefter »den omtvistede afgørelse«), idet den fastsatte den bøde, appellanterne ved afgørelsens artikel 2 var blevet pålagt in solidum, til 210 000 000 EUR, dels i øvrigt frifandt Kommissionen for appellanternes påstand om delvis annullation af afgørelsen, for så vidt som den vedrører appellanterne, og om nedsættelse af bøden.

Retsforskrifter

2 Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [artikel 101 TEUF og 102 TEUF] (EFT 2003 L 1, s. 1) foreskriver i artikel 23, stk. 2 og 3:

»2. Kommissionen kan ved beslutning pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger bøder, hvis de forsætligt eller uagtsomt:

a) overtræder [artikel 101 TEUF eller 102 TEUF]

[...]

Bøden kan for hver af de virksomheder, som har deltaget i overtrædelsen, ikke overstige 10% af den samlede omsætning i det foregående regnskabsår.

[...]

3. Ved fastlæggelse af bødens størrelse skal der tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed.«

3 Forordningens artikel 31 bestemmer:

»Domstolen har fuld prøvelsesret med hensyn til klager over beslutninger, hvorved Kommissionen fastsætter en bøde eller en tvangsbøde. Den kan ophæve, nedsætte eller forhøje den pågældende bøde eller tvangsbøde.«

4 Punkt 6 i retningslinjer for beregningen af bøder efter artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003 (EUT 2006 C 210, s. 2, herefter »retningslinjerne for beregning af bøder«) bestemmer:

»Værdien af den afsætning, overtrædelsen omfatter, kombineret med overtrædelsens varighed anses for i tilstrækkelig grad at afspejle både overtrædelsens og de enkelte deltagende virksomheders økonomiske betydning [...]«

5 Retningslinjernes punkt 13 i afsnittet med overskriften »Bødens grundbeløb« bestemmer:

»Med henblik på at fastsætte bødens grundbeløb anvender Kommissionen værdien af virksomhedens afsætning af varer eller tjenester, som er direkte eller indirekte […] forbundet med overtrædelsen, i det relevante geografiske område inden for [Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS)]. […]«

6 Punkt 23, litra b), i Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EFT 2002 C 45, s. 3) (herefter »samarbejdsmeddelelsen«) foreskriver forskellige bødenedsættelser, som virksomhederne kan nyde godt af, alt efter i hvilken rækkefølge de har indgivet oplysninger. Denne bestemmelses sidste afsnit er affattet således:

»Det gælder endvidere, at såfremt en virksomhed indsender bevismateriale vedrørende forhold, som Kommissionen ikke tidligere har haft kendskab til, og som er af direkte betydning for alvoren eller varigheden af det formodede kartel, tager Kommissionen ikke disse elementer i betragtning, når den fastsætter en eventuel bøde, som skal pålægges den virksomhed, der har indsendt dette bevismateriale.«

Tvistens baggrund og den omtvistede afgørelse

7 Tvistens baggrund og den omtvistede afgørelse, således som de fremgår af den appellerede doms præmis 1-31, kan sammenfattes som følger:

8 LGD er et koreansk selskab, der udøver kontrol med en verdensomspændende koncern, som producerer flydende krystalskærme med aktiv matrix (herefter »LCD«). LGD blev oprettet den 26. juli 1999 ved en joint venture-aftale mellem det koreanske selskab LG Electronics, Inc. (herefter »LGE«) og det nederlandske selskab Koninklijke Philips Electronics NV (herefter »Philips«). I perioden fra den 26. juli 1999 til den 23. juli 2004 ejede LGE og Philips hver 50% af LGD's kapital. Deres kapitalandele faldt senere til henholdsvis 37,9% og 32,87%.

9 LGDT er et taiwansk helejet datterselskab til LGD, som er aktivt på området for produktion og levering af LCD.

10 I foråret 2006 indgav det koreanske selskab Samsung Electronics Co. Ltd (herefter »Samsung«) en anmodning til Kommissionen om bødefritagelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen. Samsung anmeldte ved denne lejlighed eksistensen af et kartel vedrørende visse typer LCD blandt flere virksomheder, heriblandt LGD og LGDT.

11 Den 17. juli 2006 indgav LGD også en anmodning om bødefritagelse til Kommissionen i henhold til samarbejdsmeddelelsen.

12 Den 23. november 2006 indrømmede Kommissionen Samsung en betinget bødefritagelse i henhold til samarbejdsmeddelelsens punkt 15, mens den afviste at indrømme LGD en sådan fritagelse.

13 Den 27. maj 2009 indledte Kommissionen den administrative procedure og vedtog en klagepunktsmeddelelse, som blev fremsendt til 16 selskaber, herunder appellanterne samt LGE og Philips. Klagepunktsmeddelelsen redegjorde bl.a. for grundene til, at LGE og Philips i overensstemmelse med Rettens praksis blev holdt solidarisk ansvarlige for de af LGD begåede overtrædelser.

14 Klagepunktsmeddelelsens modtagere har inden for de fastsatte frister skriftligt gjort Kommissionen bekendt med deres syn på de indsigelser, der er rejst i forhold til dem. Derudover har flere af modtagerne, herunder appellanterne, udøvet deres ret til at blive hørt mundtlig under høringer afholdt den 22. og 23. september 2009.

15 Den 1. februar 2010 indgav LGD en anmodning på grundlag af samarbejdsmeddelelsens punkt 23, litra b), sidste afsnit, hvorved selskabet anmodede om delvis bødefritagelse for sin deltagelse i kartellet i årene 2005 og 2006.

16 Ved en anmodning om oplysninger af 4. marts 2010 og ved en supplerende skrivelse af 6. april 2010 blev parterne bl.a. opfordret til at fremlægge oplysninger for Kommissionen om værdien af den afsætning, der skulle tages hensyn til ved beregningen af bødens grundbeløb, og at fremlægge deres betragtninger desangående. LGD fremlagde oplysninger desangående ved skrivelse af 21. april 2010.

17 Den 8. december 2010 vedtog Kommissionen den omtvistede afgørelse. Afgørelsen blev tilsendt seks af klagepunktsmeddelelsens 16 adressater, herunder appellanterne og Samsung. LGE og Philips var derimod ikke længere omhandlede.

18 Kommissionen fastslog i den omtvistede afgørelse, at der forelå et kartel mellem seks store internationale producenter af LCD, herunder appellanterne og Samsung, for så vidt angår to kategorier af LCD-produkter, der størrelsesmæssigt svarer til eller overstiger 12 tommer, nemlig dels LCD til informationsteknologi, såsom dem, som kompakte bærbare computere er udstyret med, og computerskærme, dels LCD til fjernsyn (herefter samlet »de kartelomfattede LCD«).

19 Ifølge den omtvistede afgørelse udgjorde kartellet en samlet og vedvarende overtrædelse af artikel 101 TEUF og artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde af 2. maj 1992 (EFT 1994 L 1, s. 3, herefter »EØS-aftalen«), som i hvert fald fandt sted fra den 5. oktober 2001 og frem til den 1. februar 2006. I denne periode afholdt karteldeltagerne flere multilaterale møder, som de kaldte »krystalmøder«. Disse møder havde et klart konkurrencebegrænsende formål, eftersom de gav deltagerne mulighed for bl.a. at fastsætte mindstepriser på kartelomfattede LCD, at drøfte deres prisfremskrivninger for at undgå, at de blev sænket, og at samordne prisforhøjelser samt produktionsniveauer. I løbet af overtrædelsesperioden mødtes karteldeltagerne ligeledes bilateralt og udvekslede ofte oplysninger om de emner, der blev behandlet ved »krystalmøderne«. De traf endvidere foranstaltninger for at kontrollere, at de beslutninger, der blev truffet under disse møder, blev efterlevet.

20 Kommissionen anvendte retningslinjerne for beregning af bøder ved fastsættelsen af de ved den omtvistede afgørelse pålagte bøder. Kommissionen fastlagde som omhandlet deri værdien af afsætningen af de kartelomfattede LCD, som direkte eller indirekte var berørt af overtrædelsen. Kommissionen fastlagde med henblik derpå de følgende tre kategorier af afsætning for karteldeltagerne:

— kategorien »direkte afsætning til EØS«, som omfatter afsætning af kartelomfattede LCD til en anden virksomhed inden for EØS

— kategorien »direkte afsætning til EØS ved hjælp af forarbejdede produkter«, som omfatter afsætning inden for den koncern, som producenten er en del af, af kartelomfattede LCD, som er integreret i færdige produkter, der sælges til en anden virksomhed i EØS

— kategorien »indirekte afsætning«, som omfatter salg af kartelomfattede LCD til en anden virksomhed uden for EØS, som siden indbygger skærmene i sine færdige produkter, som den sælger i EØS.

21 Kommissionen fandt imidlertid, at den kunne begrænse sig til at tage hensyn til de to første ovenfor nævnte kategorier, idet det ikke var nødvendigt at medtage den tredje kategori, for at de pålagte bøder kunne nå et tilstrækkeligt afskrækkende niveau.

22 Hvad angår appellanterne vurderede Kommissionen på trods af deres indsigelser, at værdien af den relevante afsætning skulle beregnes under hensyntagen til deres afsætning til LGE og Philips. For det første blev afsætningen af kartelomfattede LCD til disse selskaber også drøftet mellem de omhandlede karteldeltagere, og for det andet blev priserne for denne afsætning påvirket af markedsforholdene, dvs. eksistensen af kartelfastsatte priser.

23 Kommissionen tog ligeledes hensyn til samarbejdsmeddelelsen ved fastsættelsen af bødernes beløb. Kommissionen bekræftede i den henseende for det første den fuldstændige bødefritagelse, som Samsung var blevet indrømmet. Dernæst nedsatte Kommissionen den bøde, som appellanterne blev pålagt, med 50% på grund af det bevismateriale, som appellanterne havde fremlagt, som havde en betydelig merværdi i forhold til det bevismateriale, Kommissionen allerede var i besiddelse af, som omhandlet i samarbejdsmeddelelsens punkt 21 og punkt 23, litra b), første led. Endelig gav Kommissionen appellanterne medhold i deres anmodning om delvis bødefritagelse, men kun for så vidt angik 2006. Ifølge Kommissionen var det således kun i forhold til dette år, at de oplysninger, appellanterne havde fremlagt, udgjorde bevismateriale vedrørende forhold, som Kommissionen ikke tidligere havde kendskab til. Derimod supplerede de oplysninger, som appellanterne havde fremlagt vedrørende 2005, oplysninger, som Kommissionen allerede havde modtaget fra Samsung, og de vedrørte derfor ikke omstændigheder, som institutionen ikke tidligere havde kendskab til.

24 Under hensyntagen til bl.a. disse overvejelser pålagde Kommissionen ved den omtvistede afgørelses artikel 2 appellanterne in solidum at betale en bøde på 215 000 000 EUR.

Den appellerede dom

25 Ved stævning indgivet til Rettens Justitskontor den 23. februar 2011 anlagde appellanterne sag ved Retten med påstand om delvis annullation af den omtvistede afgørelse og nedsættelse af den bøde, de var blevet pålagt i medfør af denne afgørelse.

26 Til støtte for deres påstand anførte appellanterne fire anbringender. Det første af disse anbringender vedrørte den omstændighed, at Kommissionen med urette og under tilsidesættelse af appellanternes ret til forsvar havde medregnet deres interne salg ved beregningen af bødens størrelse, og det andet vedrørte den omstændighed, at Kommissionen med urette havde nægtet at indrømme appellanterne bødefritagelse for 2005, og at Kommissionen ikke havde draget passende konsekvenser af den delvise bødefritagelse, som den havde indrømmet appellanterne for januar 2006.

27 I den appellerede dom gav Retten appellanterne delvist medhold i sidstnævnte anbringende, idet den fandt, at Kommissionen med urette havde medregnet januar 2006 i værdien af appellanternes afsætning med henblik på beregningen af den bøde, de skulle pålægges. Som følge deraf nedsatte Retten under udøvelse af sin fulde prøvelsesret bøden til 210 000 000 EUR. I øvrigt frifandt Retten Kommissionen.

Parternes påstande og retsforhandlingerne ved Domstolen

28 I appelskriftet har appellanterne nedlagt følgende påstande:

— Den appellerede dom ophæves delvist, for så vidt som appellanterne ikke blev givet medhold i deres påstand om delvis annullation af den omtvistede afgørelse.

— Den omtvistede afgørelse annulleres delvist, og Domstolen nedsætter under udøvelse af sin fulde prøvelsesret den bøde, appellanterne er blevet pålagt.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger ved såvel Domstolen som Retten.

29 Kommissionen har nedlagt påstand om, at appellen forkastes, og at appellanterne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Appellen

30 Til støtte for appellen har appellanterne gjort to anbringender gældende. Det første anbringende vedrører en retlig fejl begået af Retten, Rettens tilsidesættelse af begrundelsespligten og retten til forsvar samt en åbenbart urigtig gengivelse af beviserne og Rettens undladelse af at udøve sin fulde prøvelsesret for så vidt angår medregningen af LGD's salg af kartelomfattede LCD til selskabets moderselskaber i værdien af den afsætning, der blev lagt til grund ved beregningen af bødens størrelse. Det andet anbringende vedrører en retlig fejl, tilsidesættelse af begrundelsespligten og en åbenbart urigtig gengivelse af beviserne som følge af Rettens nægtelse af at indrømme LGD delvis bødefritagelse for 2005.

Det første anbringende om medregning af LGD's salg af kartelomfattede LCD til selskabets moderselskaber ved beregningen af bødens størrelse

Parternes argumenter

31 Dette anbringende består af to led. Appellanterne har ved det første led gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved anvendelsen af punkt 13 i retningslinjerne for beregning af bøder, at den ikke i tilstrækkelig grad begrundede sin afgørelse, at den foretog en åbenbart urigtig gengivelse af beviserne, at den tilsidesatte LGD's ret til forsvar, og at den ikke udøvede sin fulde prøvelsesret, idet den konkluderede, at Kommissionen kunne medregne alle salg på det relevante marked i værdien af den afsætning, den lagde til grund ved beregningen af bødens størrelse. Appellanterne har ved det andet led gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved at tilsidesætte proportionalitetsprincippet, ikke opfyldte sin begrundelsespligt, åbenbart gengav beviserne urigtigt og tilsidesatte LGD's ret til forsvar, idet den bekræftede Kommissionens konklusion om, at LGD's interne salg til selskabets moderselskaber faktisk var berørt af den påtalte overtrædelse.

– Første led af det første anbringende vedrørende muligheden for at tage hensyn til alle salg gennemført på det marked, der berøres af overtrædelsen

32 Appellanterne har ved det første anbringendes første led i det væsentlige foreholdt Retten, at den i den appellerede doms præmis 97 fastslog, at Kommissionen havde ret til at medregne LGD's interne salg til selskabets moderselskaber ved beregningen af bøden alene af den grund, at disse salg blev foretaget på det marked, der var berørt af overtrædelsen, selv om disse salg ikke var berørte af overtrædelsen.

33 Appellanterne har for det første gjort gældende, at selv om Kommissionen ikke er forpligtet til at godtgøre, hvilke individuelle salg der er berørte af overtrædelsen, tilsidesatte Retten, da den medregnede værdien af alle salg af de kartelomfattede LCD på det marked, der var berørt af overtrædelsen, i værdien af den afsætning, der skal tages i betragtning ved beregningen af bøden, på trods af de utilstrækkelige beviser for, at overtrædelsen omfattede LGD's interne salg til LGE og Philips, punkt 13 i retningslinjerne for beregning af bøder, og derudover fraveg den Kommissionens afgørelsespraksis, således som den bl.a. fremgår af beslutning K(2008) 6815 endelig af 12. november

2008 om en procedure efter artikel 81 [EF] og artikel 53 i EØS-aftalen (Sag COMP/39.125 — Car glass) og beslutning K(2008) 926 endelig af 11. marts 2008 om en procedure i henhold til artikel 81 [EF] og artikel 53 i [EØS-aftalen] (Sag COMP/38.543 — Internationale flyttetjenester).

34 For det andet har appellanterne anført, at Retten begik en retlig fejl, idet den ikke i tilstrækkelig grad begrundede, hvorledes LGD's interne salg af kartelomfattede LCD til Philips og LGE havde kunnet fordreje konkurrencen på det relevante marked på trods af de strukturelle garantier, som udelukkede, at disse salg kunne være berørte af kartellet, idet disse salg bl.a. blev gennemført til en særlig fordelagtig pris og som følge deraf ikke kunne anses for at have fundet sted på et frit marked. I den henseende svarer den foreliggende sag til den, der gav anledning til dom Team Relocations m.fl. mod Kommissionen (T-204/08 og T-212/08, EU:T:2011:286) vedrørende internationale flyttetjenester, hvor Retten med denne begrundelse udelukkede en vis afsætning fra værdien af afsætningen på det berørte marked.

35 Appellanterne har for det tredje gjort gældende, at Retten ikke udøvede sin fulde prøvelsesret som omhandlet i artikel 261 TEUF og artikel 31 i forordning nr. 1/2003, idet den uden tilstrækkelig begrundelse lod Kommissionen fravige sin tidligere afgørelsespraksis, således som den bl.a. fremgår af beslutning K(2007) 5791 endelig af 28. november 2007 om en procedure efter [artikel 81 EF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/39.165 – Planglas) samt af afgørelser vedtaget inden for området fusionskontrol, i hvilke Kommissionen har undladt at tage interne salg i betragtning ved beregningen af bøden.

36 For det fjerde har appellanterne foreholdt Retten, at den begik en retlig fejl, og at den ikke udøvede sin fulde prøvelsesret, idet den tillod Kommissionen at fastsætte bødens størrelse på grundlag af det berørte markeds samlede omsætning. I den henseende undersøgte Retten ikke de beviser og argumenter, som LGD fremførte, og som godtgjorde, at selskabets interne salg til LGE og Philips ikke kunne være berørt af kartellet, bl.a. på grund af bestemmelserne i den joint venture-aftale, som disse to sidstnævnte selskaber havde indgået.

37 Appellanterne har for det femte foreholdt Retten, at den gav selvmodsigende begrundelser for så vidt angår fortolkningen af retningslinjerne for beregning af bøder. Således fortolkede Retten i den appellerede doms præmis 97 retningslinjerne således, at retningslinjerne tillod Kommissionen at medregne hele afsætningen på det relevante marked i værdien af den afsætning, den lagde til grund ved beregningen af bødens størrelse, uden at undtage værdien af den afsætning, der ikke var berørt af overtrædelsen. Til gengæld bekræftede Retten i den appellerede doms præmis 70, at værdien af den afsætning, der skal tages i betragtning ved denne beregning, skal omfatte værdien af den afsætning, for hvilken konkurrencen på det relevante marked er fordrejet. Ligeledes definerede Retten i dommens præmis 68 værdien af den afsætning, der skal tages i betragtning ved denne beregning, med henvisning til salg af varer, der var genstand for overtrædelsen, og produkter, der var genstand for en restriktiv praksis. I øvrigt anføres det i samme doms præmis 62, at der skal foreligge en forbindelse mellem værdien af den afsætning, der tages i betragtning, og overtrædelsen.

38 For det sjette har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl og tilsidesatte LGD's ret til forsvar, idet den lagde en uafkræftelig formodning til grund, hvorefter hele afsætningen på det relevante marked blev berørt af den omhandlede overtrædelse. Retningslinjerne for beregning af bøder opstiller imidlertid ikke en sådan formodning og pålægger tværtimod Kommissionen en forpligtelse til at undersøge sag for sag, om afsætningen er blevet berørt af den omhandlede overtrædelse. Retten undlod således at vurdere de beviser, LGD fremlagde.

39 Kommissionen har gjort gældende, at dette led er ugrundet, idet hverken Domstolens praksis eller retningslinjerne er til hinder for, at der tages hensyn til de interne salg ved beregningen af bøden. Under alle omstændigheder er argumentet irrelevant, idet det er uomtvistet, at LGD's salg til Philips og LGE udgjorde salg til andre virksomheder. Endvidere er det i overensstemmelse med såvel

Kommissionens afgørelsespraksis som retningslinjernes punkt 13, at værdien af den afsætning, der tages i betragtning ved beregningen af bøden, ikke begrænses til kun at omfatte de transaktioner, der faktisk påvirkes af det omhandlede kartel.

– Om det første anbringendes andet led vedrørende overtrædelsens indflydelse på LGD's interne salg til selskabets moderselskaber

40 Appellanterne har ved det første anbringendes andet led i det væsentlige foreholdt Retten, at den i den appellerede doms præmis 73 og 83 fastslog, at kartellet under alle omstændigheder faktisk havde påvirket LGD's interne salg til selskabets moderselskaber.

41 Appellanterne har for det første gjort gældende, at Retten, idet den i den appellerede doms præmis 86 anførte, at Kommissionen ikke rådede over beviser, der konkret vedrørte LGD's interne salg til LGE og Philips i perioden fra juli 2002 til september 2005, begik en retlig fejl og tilsidesatte LGD's ret til forsvar, idet den tog hensyn til denne afsætning ved bødens beregning. Kommissionen afveg i den henseende fra den praksis, den fulgte i beslutning K(2009) 428 endelig af 28. januar 2009 vedrørende en procedure i henhold til [artikel 81 EF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/39406 – Pumpeslanger til brug på havet), hvori den fandt, at proportionalitetsprincippet er til hinder for, at afsætning for en periode, for hvilken intet bevis foreligger, medregnes. Denne praksis er ligeledes blevet bekræftet af Rettens praksis (domme Dansk Rørindustri mod Kommissionen, T-21/99, EU:T:2002:74, præmis 62, og IMI m.fl. mod Kommissionen, T-18/05, EU:T:2010:202, præmis 95). I øvrigt undlod Retten at bedømme, om LGD's interne salg til selskabets moderselskaber, henset til de manglende beviser vedrørende perioden fra juli 2002 til september 2005, vedrørte en samlet og vedvarende overtrædelse for hele overtrædelsesperioden.

42 For det andet har appellanterne anført, at Retten tilsidesatte sin begrundelsespligt og åbenlyst gengav beviserne urigtigt, da den fastslog, at LGD's salg af kartelomfattede LCD til LGE i modsætning til salget til Philips var omfattet af overtrædelsen. For det første gengav Retten det referat af et møde den 15. november 2001, der er nævnt i den appellerede doms præmis 76, urigtigt, idet den af dette ene dokument i dommens præmis 150 udledte en almindelig regel, ifølge hvilken det omhandlede kartel ligeledes vedrørte interne salg, selv om det pågældende dokument på ingen måde nævner LGE og Philips, og selv om dokumentets indhold ikke støtter eksistensen af en sådan almindelig regel. For det andet gengav Retten tabel nr. 2 i den omtvistede afgørelse forkert, idet den i den appellerede doms præmis 151 udledte af denne tabel, at priserne ved LGD's salg af kartelomfattede LCD til selskabets moderselskaber var påvirkede af kartellet, selv om denne tabel udelukkende gengav salg til alle LGD's kunder i løbet af en kort periode på seks måneder af en bestemt type LCD-skærme til computerskærme.

43 Appellanterne har for det tredje hævdet, at Retten ikke i tilstrækkelig grad begrundede, at den i den appellerede doms præmis 125 forkastede deres argumenter om, at Kommissionen havde tilsidesat LGD's ret til forsvar, da Retten konkluderede, at LGD's interne salg til selskabets moderselskaber var berørt af kartellet. Det var i den henseende selvmodsigende, at det i den appellerede doms præmis 111 blev fastslået, at »klagepunktet vedrørende appellanternes salg til LGE og Philips allerede fremgik af klagepunktsmeddelelsen«, når Retten i præmis 99 i dommen anførte, at »klagepunktsmeddelelsen ganske vist ikke udtrykkeligt bekræftede, at appellanternes salg til LGE og Philips var berørt af kartellet«. Hvis LGD således på tidspunktet for klagepunktsmeddelelsen havde vidst, at Kommissionen påtænkte at medregne selskabets interne salg til dets moderselskaber ved beregningen af bøden med den begrundelse, at disse salg blev foretaget på et marked, der var berørt af kartellet, ville LGD have kunnet gøre sine argumenter i den henseende gældende i stedet for at skulle forklare, hvorfor salg inden for den samme gruppe ikke i almindelighed bør tages i betragtning ved beregningen af en bøde.

44 Kommissionen har i det væsentlige gjort gældende, at det første anbringendes andet led er irrelevant, fordi det, selv hvis det antoges, at dette led var begrundet, ikke ville udgøre nogen hindring for, at LGD's salg af kartelomfattede LCD til Philips og LGE blev taget i betragtning ved beregningen af bøden. Under alle omstændigheder er dette led ugrundet.

Domstolens bemærkninger

45 Det bemærkes indledningsvis, at appellanterne gentagne gange i forbindelse med det første anbringendes første led har foreholdt Retten, at den fastslog, at Kommissionen med rette havde medregnet LGD's interne salg til selskabets moderselskaber, dvs. LGE og Philips, i værdien af den afsætning, der blev taget i betragtning ved beregningen af bødens størrelse.

46 Det bemærkes imidlertid, at Retten, som det klart fremgår af den appellerede doms præmis 136-145, fastslog, at Kommissionen med rette havde fundet, at appellanterne ikke sammen med LGE og Philips udgjorde en enkelt virksomhed som omhandlet i artikel 101 TEUF, hvilket appellanterne ikke anfægtede foran Retten, og at de derfor ikke udgjorde en vertikalt integreret virksomhed, således at appellanternes relevante afsætning til de sidstnævnte selskaber var omfattet af kategorien »direkte afsætning til EØS«, der omhandlede salg af kartelomfattede LCD til uafhængige tredjemænd. Denne konstatering er endvidere ikke blevet anfægtet af appellanterne under appellen. Tværtimod bekræftede appellanterne under retsmødet udtrykkeligt, at LGD's interne salg til selskabets moderselskaber af kartelomfattede LCD ikke udgjorde interne salg.

47 Under disse omstændigheder må appellanternes argumentation, for så vidt som de med det første anbringendes første led har foreholdt Retten, at den fastslog, at Kommissionen med rette havde medregnet LGD's interne salg til selskabets moderselskaber i værdien af den afsætning, der blev taget i betragtning ved beregningen af bødens størrelse, forkastes, idet argumentationen bygger på en fejlagtig fortolkning af den appellerede dom.

48 For så vidt som appellanterne ved dette led har foreholdt Retten, at den fastslog, at Kommissionen med rette havde medregnet LGD's relevante salg til selskabets moderselskaber i værdien af den afsætning, der blev taget i betragtning ved beregningen af bøden, bemærkes det, at artikel 23, stk. 2, andet afsnit, i forordning nr. 1/2003 foreskriver, at bøden for hver af de virksomheder, som har deltaget i overtrædelsen, ikke kan overstige 10% af den samlede omsætning i det foregående regnskabsår.

49 Som Domstolen allerede har fastslået, skal Kommissionen i hvert enkelt tilfælde, og henset til sammenhængen og de formål, der forfølges med bødeordningen i forordningen, vurdere den tilsigtede virkning på den pågældende virksomhed, særligt henset til en omsætning, der afspejler virksomhedens reelle økonomiske situation i den periode, i løbet af hvilken overtrædelsen blev begået (domme Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen, C-76/06 P, EU:C:2007:326, præmis 25, og Guardian Industries og Guardian Europe mod Kommissionen, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, præmis 53).

50 Ifølge Domstolens faste praksis kan der ved fastsættelsen af bødens lovlige størrelse tages hensyn dels til virksomhedens samlede omsætning, der giver et, ganske vist omtrentligt og ufuldstændigt, indtryk af virksomhedens størrelse og økonomiske styrke, dels til den del af denne omsætning, som vedrører de varer, der er genstand for overtrædelsen, og som således kan give en indikation af overtrædelsens omfang (domme Musique Diffusion française m.fl. mod Kommissionen, 100/80-103/80, EU:C:1983:158, præmis 121, Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P og C-213/02 P, EU:C:2005:408, præmis 243, Archer Daniels Midland og Archer Daniels Midland Ingredients mod Kommissionen, C-397/03 P, EU:C:2006:328, præmis 100, og Guardian Industries og Guardian Europe mod Kommissionen, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, præmis 54).

51 Det fremgår af Domstolens praksis, at artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 giver Kommissionen en skønsmargin, men begrænser udøvelsen heraf ved at indføre objektive kriterier, som den skal respektere. For det første har den bøde, der kan pålægges en virksomhed, et beregneligt og absolut loft, således at den maksimale størrelse af den bøde, der kan pålægges en bestemt virksomhed, kan beregnes på forhånd. For det andet er udøvelsen af denne skønsbeføjelse ligeledes begrænset af de vejledende bestemmelser, som Kommissionen selv har pålagt sig i navnlig retningslinjerne for beregning af bøder (dom Guardian Industries og Guardian Europe mod Kommissionen, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, præmis 55).

52 I henhold til punkt 13 i retningslinjerne for beregning af bøder »[anvender Kommissionen] [m]ed henblik på at fastsætte bødens grundbeløb […] værdien af virksomhedens afsætning af varer eller tjenester, som er direkte eller indirekte […] forbundet med overtrædelsen, i det relevante geografiske område inden for EØS«. Det præciseres i samme retningslinjers punkt 6, at »værdien af den afsætning, overtrædelsen omfatter, kombineret med overtrædelsens varighed anses for i tilstrækkelig grad at afspejle både overtrædelsens og de enkelte deltagende virksomheders økonomiske betydning«.

53 Det følger, som Domstolen allerede har fastslået, heraf, at punkt 13 i retningslinjerne for beregning af bøder har til formål ved beregningen af den bøde, der pålægges en virksomhed, at tage udgangspunkt i et beløb, der afspejler overtrædelsens økonomiske betydning og virksomhedens bidrag til denne overtrædelse. Selv om begrebet afsætningens værdi i punkt 13 i retningslinjerne ikke kan udvides til at omfatte den del af den pågældende virksomheds afsætning, der ikke falder ind under det påståede kartels anvendelsesområde, vil det således alligevel stride mod det formål, der forfølges med denne bestemmelse, hvis dette begreb forstås således, at det kun gælder for den del af omsætningen, der er opnået ved hjælp af den afsætning, hvor det er fastslået, at den reelt var berørt af dette kartel (domme Team Relocations m.fl. mod Kommissionen, C-444/11 P, EU:C:2013:464, præmis 76 og 88, og Guardian Industries og Guardian Europe mod Kommissionen, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, præmis 57).

54 En sådan begrænsning vil desuden kunstigt nedtone den økonomiske betydning af den overtrædelse, der er begået af en bestemt virksomhed, eftersom den omstændighed, at der kun er fundet begrænsede direkte beviser for, hvilken afsætning der reelt var berørt af kartellet, i sig selv vil indebære, at der pålægges en bøde, som står i misforhold til det pågældende kartels anvendelsesområde. En sådan tilskyndelse til manglende åbenhed vil også stride mod målet om, at overtrædelser af artikel 101 TEUF skal undersøges og straffes effektivt, og kan derfor ikke tillades (domme Team Relocations m.fl. mod Kommissionen, C-444/11 P, EU:C:2013:464, præmis 77, og Guardian Industries og Guardian Europe mod Kommissionen, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, præmis 58).

55 Det skal under alle omstændigheder understreges, at den del af den samlede omsætning, der hidrører fra salget af de varer, som er genstand for overtrædelsen, er bedst egnet til at afspejle overtrædelsens økonomiske betydning (dom Guardian Industries og Guardian Europe mod Kommissionen, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, præmis 59 og den deri nævnte retspraksis).

56 I den foreliggende sag har Retten således med rette i den appellerede doms præmis 97 fastslået, at »Kommissionens mulighed for at medregne [appellanternes] salg af kartelomfattede LCD til LGE og Philips i værdien af den relevante afsætning ved beregningen af bøden ikke afhænger af spørgsmålet om, hvorvidt denne afsætning skete til priser, der var påvirket af kartellet, men om denne afsætning skete på et marked, som var berørt af det kartel, som [appellanterne] deltog i«.

57 Det er i den henseende med rette, at Retten først i dommens præmis 65 og 66 henholdt sig til punkt 13 i retningslinjerne for beregning af bøder, idet den konstaterede, at retningslinjerne henviser til afsætningen på det relevante marked for overtrædelsen og ikke kun de tilfælde, for hvilke Kommissionen råder over beviser for overtrædelsen, og dernæst i dommens præmis 67 efter at have anført, at den af appellanterne [for Retten] fremførte fortolkning ville betyde, at Kommissionen for at

fastlægge grundbeløbet for bøderne ville være forpligtet til i hvert enkelt tilfælde at fastslå, hvilke individuelle salg der var berørt af kartellet, støttede sig til formålet med Den Europæiske Unions konkurrenceregler og endelig i dommens præmis 68 henviste til retspraksis efter dom Musique Diffusion française m.fl. mod Kommissionen (100/80-103/80, EU:C:1983:158), som er nævnt i denne doms præmis 50.

58 Det følger deraf, at Retten ikke begik nogen retlig fejl, da den – efter at den i forbindelse med den bedømmelse af de faktiske omstændigheder, som det alene tilkommer Retten at foretage, i den appellerede doms præmis 69 havde fastslået, at appellanternes salg af kartelomfattede LCD til LGE og Philips fandt sted på det af overtrædelsen berørte marked, uden at appellanterne har påberåbt sig den mindste unøjagtighed i gengivelsen – i den appellerede doms præmis 71 og 72 fastslog, at Kommissionen med rette havde taget hensyn til disse salg ved beregningen af den bøde, appellanterne burde pålægges, uden at det er fornødent at vide, om LGE og Philips reelt har betalt højere priser til appellanterne på grund af kartellet, og om de har overvæltet den eventuelle forhøjelse på priserne for de færdige produkter med integrerede kartelomfattede LCD, som de har solgt til forbrugere inden for EØS.

59 Under disse omstændigheder var Retten hverken forpligtet til at præcisere grundene til, at LGD's salg af disse LCD til LGE og Philips på trods af de kontraktmæssige bestemmelser, der forbandt LGD med de sidstnævnte selskaber inden for rammerne af deres joint venture-aftale, havde kunnet fordreje konkurrencen på det relevante marked, eller til at undersøge de beviser, appellanterne fremlagde i den henseende.

60 Det bemærkes i den henseende, at hvis der ikke blev taget hensyn til værdien af afsætningen til uafhængige tredjeparter med den begrundelse, at en virksomhed, der havde deltaget i kartellet, havde særlige strukturelle forbindelser med tredjeparterne, ville en sådan virksomhed blive begunstiget på uberettiget vis ved at få mulighed for at undgå at blive pålagt en sanktion, der står i forhold til dens betydning på markedet for de af overtrædelsen omfattede produkter (jf. analogt dom Guardian Industries og Guardian Europe mod Kommissionen, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, præmis 59 og 63).

61 En virksomhed kan således ud over den fordel, som kan forventes af et kartel, der dikterer en horisontal fastsættelse af priserne ved salg til uafhængige tredjeparter, ligeledes drage fordel af et sådant kartel ved en stigning i sine salg til virksomheder, med hvilke der foreligger visse strukturelle forbindelser, når disse virksomheder ikke er underlagt de forhøjede priser, der er fastsat i kartellet, fordi disse virksomheder af denne grund nyder en konkurrencemæssig fordel i forhold til konkurrenterne, som udbyder til disse forhøjede priser på det relevante marked.

62 I øvrigt indebærer den omstændighed alene, at en virksomhed foretager salg til uafhængige tredjeparter på det relevante marked til sådanne forhøjede priser, en fordrejning af konkurrencen, som påvirker hele det relevante marked til skade for navnlig forbrugerne.

63 Det følger, som Retten i det væsentlige anførte i den appellerede doms præmis 70, heraf, at selv når et kartel ikke omfatter salg af det omhandlede produkt til virksomheder, der er forbundet med medlemmer af kartellet, fordrejes konkurrencen på det relevante marked, således at disse salg kan medregnes ved beregningen af bøden.

64 I modsætning til det af appellanterne anførte lagde Retten på ingen måde derved en uafkræftelig formodning til grund, hvorefter hele afsætningen på det relevante marked blev berørt af den omhandlede overtrædelse. Derimod fastslog Retten med en begrundelse, der, som det fremgår af denne doms præmis 48-59, ikke er behæftet med nogen retlig fejl, at selv i mangel på noget bevis for, at appellanternes salg af kartelomfattede LCD til deres moderselskaber var berørt af denne overtrædelse, kan disse salg ikke desto mindre medregnes ved beregningen af den bøde, appellanterne

bør pålægges, fordi salgene blev foretaget på det marked, der var berørt af overtrædelsen. Appellanternes argumentation bygger således på en fejlfortolkning af den appellerede dom og må derfor forkastes.

65 Det kan heller ikke foreholdes Retten, at den anførte en selvmodsigende begrundelse i den appellerede doms præmis 62 og 68-70.

66 Retten gav således, da den i den appellerede doms præmis 62 anførte, at Kommissionen var forpligtet til »at forklare, hvilken forbindelse appellanternes salg til LGE og Philips havde til kartellet«, og i samme doms præmis 68 anførte, at »det fremgår af fast retspraksis, at den del af omsætningen, der hidrører fra de varer, som er genstand for overtrædelsen, retvisende kan indikere omfanget af en overtrædelse på det omhandlede marked«, samt i dommens præmis 70 anførte, at »når et produkt, der er omfattet af en kartelaftale, sælges på det indre marked, er konkurrencen på dette marked fordrejet«, kun udtryk for den samme overvejelse, som understøtter hele dens begrundelse, og som bl.a. gentages i den appellerede doms præmis 66 og 97, hvorefter Kommissionen kan tage appellanternes salg til LGE og Philips i betragtning ved beregningen af bøden, når disse salg er blevet foretaget på det marked, der er berørt af overtrædelsen.

67 For så vidt i øvrigt angår klagepunktet om, at Retten afveg fra Kommissionens afgørelsespraksis, er det tilstrækkeligt at anføre, som Retten gjorde det i den appellerede doms præmis 143, at det fremgår af Domstolens faste praksis, at Kommissionens tidligere afgørelsespraksis ikke udgør en retlig ramme for konkurrenceretlige bøder (jf. domme JCB Service mod Kommissionen, C-167/04 P, EU:C:2006:594, præmis 205, Tomra Systems m.fl. mod Kommissionen, C-549/10 P, EU:C:2012:221, præmis 104, og Team Relocations m.fl. mod Kommissionen, C-444/11 P, EU:C:2013:464, præmis 82).

68 Som følge deraf må det første anbringendes første led forkastes som ugrundet.

69 Under disse omstændigheder skal det første anbringendes andet led, hvorved appellanterne har forsøgt at rejse tvivl om Rettens konstateringer i den appellerede doms præmis 73-89 og 147-154, hvor det, som det fremgår af denne præmis 73, i det væsentlige anføres, at det »under alle omstændigheder« fremgår af sagsakterne, at appellanternes afsætning af kartelomfattede LCD til LGE og Phillips var blevet drøftet inden for kartellet, og at Kommissionen havde ført tilstrækkeligt bevis for, at kartellet ligeledes berørte disse salg, forkastes som irrelevant, eftersom det vedrører overflødige præmisser (jf. bl.a. Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P og C-213/02 P, EU:C:2005:408, præmis 148).

70 Som det fremgår af undersøgelsen af det første anbringendes første led, begrunder de begrundelser, der er anført i den appellerede doms præmis 65-72 og 97, i sig selv, at disse salg medregnes ved beregningen af bøden.

71 Det følger heraf, at det første anbringende må forkastes i sin helhed.

Det andet anbringende om delvis bødefritagelse

72 Dette anbringende består af to led. Appellanterne har med det første led gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved anvendelsen af samarbejdsmedddelelsens punkt 23, litra b), sidste afsnit, og tilsidesatte sin begrundelsespligt, idet den gav en virksomhed, der havde anmodet om fuldstændig bødefritagelse, en privilegeret stilling i forhold til en virksomhed, der anmodede om delvis bødefritagelse. Med det andet led har appellanterne gjort gældende, at Retten åbenbart har gengivet beviserne urigtigt og begået en retlig fejl ved anvendelsen af samarbejdsmeddelelsen, idet den nægtede at indrømme LGD delvis bødefritagelse for perioden efter den 26. august 2005.

Det andet anbringendes første led om betingelserne for indrømmelse af delvis bødefritagelse

– Parternes argumenter

73 Appellanterne har med dette led foreholdt Retten, at den begik en retlig fejl ved fortolkningen af samarbejdsmedddelelsens punkt 23, litra b), sidste afsnit, da den ved en restriktiv anvendelse af bestemmelsen nægtede at indrømme LGD en delvis bødefritagelse for 2005 uden at godtgøre, at de oplysninger, Samsung havde indgivet, i sig selv udgjorde et tilstrækkeligt grundlag for, at Kommissionen kunne fastslå, at den omhandlede overtrædelse havde fundet sted det pågældende år. Det fremgår således af dom Transcatab mod Kommissionen (T-39/06, EU:T:2011:562), at Kommissionen anses for ikke tidligere at have haft kendskab til forhold, som den virksomhed, der har anmodet om delvis bødefritagelse, fremlægger beviser for, hvis disse forhold »gør det muligt for Kommissionen at nå til en anden konklusion vedrørende overtrædelsen«.

74 Ifølge appellanterne havde de beviser, som de fremlagde i forbindelse med deres erklæring den 20. juli 2006, en større værdi end dem, som Samsung havde fremlagt, fordi de vedrørte hele overtrædelsens varighed indtil februar 2006, de væsentligste multilaterale møder, alle deltagerne og de forskellige produktkategorier, mens de beviser, Samsung havde indgivet, vedrørte et meget begrænset tidsrum og meget begrænsede forhold og i forhold til flere af kartellets medlemmer ikke gav Kommissionen mulighed for at forfølge dem og pålægge dem sanktioner for forhold begået i 2005. Retten medgav således selv i den appellerede doms præmis 189 og 190, at den omtvistede afgørelse oftest støttes på det bevismateriale, appellanterne havde fremlagt vedrørende 2005, og at de oplysninger, appellanterne havde leveret, havde en større bevisværdi, end de oplysninger, som Samsung tidligere havde afsløret.

75 Appellanterne har gjort gældende, at Rettens fortolkning af samarbejdsmeddelelsens punkt 23, litra b), sidste afsnit, er i strid med bestemmelsens ånd, fordi den fører til, at andre kartelmedlemmer end det kartelmedlem, der har anmodet om fuldstændig bødefritagelse, afskrækkes fra at fremlægge relevante beviser, der vedrører nye faktiske omstændigheder, som denne sidstnævnte virksomhed har undladt at afsløre, og som begrunder en længere varighed for den forfulgte overtrædelse, idet det er usandsynligt, at disse andre kartelmedlemmer vil drage fordel af en delvis bødefritagelse for denne yderligere periode, og idet de endda risikerer at blive pålagt en større bøde.

76 Kommissionen har gjort gældende, at det andet anbringendes første led skal forkastes, da det er baseret på en forkert fortolkning af denne bestemmelse.

– Domstolens bemærkninger

77 Det bemærkes, at samarbejdsmeddelelsens punkt 23, litra b), sidste afsnit, bestemmer, at »såfremt en virksomhed indsender bevismateriale vedrørende forhold, som Kommissionen ikke tidligere har haft kendskab til, og som er af direkte betydning for alvoren eller varigheden af det formodede kartel, tager Kommissionen ikke disse elementer i betragtning, når den fastsætter en eventuel bøde, som skal pålægges den virksomhed, der har indsendt dette bevismateriale«.

78 Som Retten med rette fastslog i den appellerede doms præmis 166, fremgår det af selve bestemmelsens ordlyd, at den deri foreskrevne delvise bødefritagelse forudsætter, at to betingelser er opfyldt, nemlig for det første, at virksomheden skal være den første virksomhed, der fremlægger beviser for faktiske omstændigheder, som Kommissionen ikke tidligere har haft kendskab til, og for det andet skal disse faktiske omstændigheder, der skal være af direkte betydning for alvoren eller varigheden af det formodede kartel, gøre det muligt for Kommissionen at nå til en anden konklusion vedrørende overtrædelsen.

79 Som det fremgår af Domstolens praksis, er begrebet »forhold, Kommissionen ikke [har] kendskab til«, som vedrører den første af disse betingelser, uden tvetydighed, og giver, som Retten har anført i den appellerede doms præmis 167, grundlag for en restriktiv fortolkning af samarbejdsmeddelelsens punkt 23, litra b), sidste afsnit, således at den kun omfatter de tilfælde, hvor et selskab, der har deltaget i et kartel, giver Kommissionen nye oplysninger om kartellets grovhed eller varighed, og ikke de tilfælde, hvor et selskab kun tilvejebringer oplysninger, der bestyrker beviserne for overtrædelsens eksistens (jf. i denne retning kendelse Kuwait Petroleum m.fl. mod Kommissionen, C-581/12 P, EU:C:2013:772, præmis 19).

80 I den foreliggende sag fremgår det af den appellerede doms præmis 189, at Retten inden for rammerne af den bedømmelse af de faktiske omstændigheder, som det alene tilkommer Retten at foretage, uden at det er blevet hævdet, at der foreligger nogen urigtig gengivelse hvad dette angår, fandt, at »Kommissionen på tidspunktet for appellanternes erklæring den 20. juli 2006 allerede – som følge af de beviser, som Samsung havde fremlagt – havde kendskab til, at de bilaterale kontakter mellem visse karteldeltagere fortsatte i 2005«.

81 Retten havde således, da den havde fastslået, at de oplysninger, som appellanterne havde fremlagt, ikke vedrørte forhold, som Kommissionen ikke tidligere havde haft kendskab til, med den begrundelse alene grundlag for i den appellerede doms præmis 194 at forkaste appellanternes argumenter om indrømmelse af delvis bødefritagelse i henhold til samarbejdsmeddelelsens punkt 23, litra b), sidste afsnit, for så vidt angår disse forhold, uden på nogen måde at være forpligtet til at undersøge, om disse oplysninger kunne gøre det muligt for Kommissionen at nå til en anden konklusion vedrørende overtrædelsen, og derfor uden at det var nødvendigt at sammenligne deres bevisværdi i forhold til de oplysninger, Samsung tidligere havde indgivet.

82 Det er derfor uden betydning, at Retten i den appellerede doms præmis 189 og 190 fastslog, at den omtvistede afgørelse »oftest støttes på det bevismateriale, [appellanterne havde] fremlagt vedrørende 2005«, og at »de oplysninger, [appellanterne havde] leveret den 20. juli 2006, faktisk havde en større bevisværdi, end de oplysninger, som Samsung tidligere havde afsløret«.

83 Det bemærkes desuden, at Retten, som det klart fremgår af dommens præmis 190, ikke foretog disse konstateringer med det formål at begrunde afslaget på anmodning om delvis bødefritagelse for 2005, men for – for fuldstændighedens skyld – at forklare grundene til, at Kommissionen havde indrømmet appellanterne en bødenedsættelse, idet de i samarbejdsmeddelelsen fastsatte betingelser for en sådan nedsættelse er forskellige fra de betingelser, der er foreskrevet for indrømmelse af delvis bødefritagelse.

84 Denne fortolkning af samarbejdsmeddelelsens punkt 23, litra b), sidste afsnit, er i øvrigt i modsætning til det af appellanterne fremførte på ingen måde i strid med samarbejdsmeddelelsens formål, idet den effektive virkning af samarbejdsordningen ville blive påvirket, hvis virksomhederne ikke følte sig tilskyndet til at være de første til at tilvejebringe oplysninger, der kan afsløre eksistensen af et kartel over for Kommissionen (jf. i denne retning kendelse Kuwait Petroleum m.fl. mod Kommissionen, C-581/12 P, EU:C:2013:772, præmis 20).

85 Hvis den virksomhed, der som den første indgav beviser til Kommissionen med henblik på at opnå en fuldstændig bødefritagelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen, som gjorde det muligt for Kommissionen at fastslå en overtrædelse af artikel 101 TEUF, afstår fra at afsløre oplysninger, der begrunder, at den omhandlede overtrædelse havde en længere varighed end godtgjort ved disse beviser, har enhver anden virksomhed, der har deltaget i denne overtrædelse i modsætning til det af appellanterne anførte en tilskyndelse til som den første at fremlægge sådanne oplysninger, idet en sådan fremlæggelse vil kunne begrunde indrømmelse af delvis bødefritagelse i henhold til samarbejdsmeddelelsens punkt 23, litra b), sidste afsnit. Dette er imidlertid, som det allerede er fastslået i denne doms præmis 80, netop ikke tilfældet i den foreliggende sag for så vidt angår Kommissionens kendskab til overtrædelsens forløb i 2005.

86 Ganske vist kan en virksomhed, der indgiver oplysninger til Kommissionen som omhandlet i samarbejdsmeddelelsen, fordi den normalt ikke har kendskab til de beviser, Kommissionen allerede er i besiddelse af, ikke med sikkerhed vide, om den opfylder betingelserne for at kunne indrømmes den i samarbejdsmeddelelsens punkt 23, litra b), sidste afsnit, foreskrevne delvise bødefritagelse.

87 Samarbejdsmeddelelsen har imidlertid ikke til formål at fjerne en sådan usikkerhed, men tilsigter tværtimod, som Retten med rette fastslog i den appellerede doms præmis 163, at skabe usikkerhed i kartellet med henblik på at tilskynde til en angivelse til Kommissionen.

88 Appellanterne kan heller ikke gøre gældende, at Rettens fortolkning i den appellerede dom i praksis gjorde indrømmelse af delvis bødefritagelse usandsynlig, idet appellanterne selv, som det bl.a. fremgår af den appellerede doms præmis 182 og 195-203, netop nød godt af en sådan delvis bødefritagelse for januar 2006.

89 I øvrigt er det med urette, at appellanterne har foreholdt Retten, at den ikke gav en tilstrækkelig begrundelse i den appellerede dom vedrørende dette punkt. Som det fremgår af de ovenstående betragtninger i deres helhed, fremgår Rettens begrundelser for, at den fandt, at Kommissionen med rette kunne nægte at indrømme appellanterne en delvis bødefritagelse for 2005, med al den fornødne klarhed af bl.a. den appellerede doms præmis 166, 167 og 189.

90 Følgelig må det andet anbringendes første led forkastes som ugrundet.

Om det andet anbringendes andet led vedrørende delvis bødefritagelse for perioden efter den 26. august 2005

– Parternes argumenter

91 Appellanterne har med dette led for det første foreholdt Retten, at den nægtede at indrømme LGD delvis bødefritagelse for perioden efter den 26. august 2005, selv om Kommissionen ikke var i besiddelse af noget bevis indgivet af den virksomhed, der havde anmodet om fuldstændig bødefritagelse, der godtgjorde, at LGD fortsat deltog i kartellet efter denne dato. Således udgjorde en e-mail fra 6. december 2005 vedrørende mulige bilaterale kontakter mellem på den ene side Samsung og på den anden side AU Optronics Corp. og Chi Mei Optoelectronics Corp. det eneste bevis, som Samsung havde indgivet vedrørende perioden efter august 2005, og dette bevis nævnte ikke LGD eller andre deltagere. Retten foretog en urigtig gengivelse af indholdet i dette dokument, da den i den appellerede doms præmis 187 foreslog, at det kunne vedrøre alle deltagerne i kartellet, herunder LGD.

92 Appellanterne har for det andet anført, at Retten ligeledes begik en retlig fejl, da den i den appellerede doms præmis 193 konkluderede, at de beviser, Samsung havde indgivet, gjorde det muligt for Kommissionen at antage, at LGD havde fortsat med at deltage i overtrædelsen indtil dens ophør, fordi der var tale om en samlet og vedvarende overtrædelse. Denne konklusion strider med retspraksis efter dom Dansk Rørindustri mod Kommissionen (T-21/99, EU:T:2002:74, præmis 62), hvori Retten udelukkede, at Kommissionen uden bevis kunne antage, at et medlem af et kartel havde deltaget i kartellet indtil dets ophør.

93 Appellanterne har for det tredje anført, at den appellerede doms præmis 193 også er behæftet med en retlig fejl, idet Retten fandt, at de omhandlede beviser gjorde det muligt for Kommissionen at holde LGD ansvarlig for andre deltageres adfærd uden at foretage en bedømmelse af de strenge betingelser for en sådan ansvarstilregnelse. Ifølge Rettens praksis kan et sådant ansvar kun tilregnes en virksomhed, når der er ført bevis for, at virksomheden var bekendt med de øvrige deltageres ulovlige adfærd eller med rimelighed kunne forudse den, og at den var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko (domme BASF og UCB mod Kommissionen, T-101/05 og T-111/05, EU:T:2007:380, præmis 160, og Denki Kagaku Kogyo og Denka Chemicals mod Kommissionen, T-83/08,

EU:T:2012:48, præmis 242). I den foreliggende sag kunne Kommissionen imidlertid ikke uden de beviser, LGD fremlagde, have udstrakt overtrædelsens varighed til efter august 2005 for andre af kartellets deltagere end Samsung og Chi Mei Optoelectronics Corp.

94 Kommissionen har gjort gældende, at Rettens konklusion om, at Kommissionen var bekendt med, at kartellet fortsatte i hele 2005, på den dato, da appellanterne indgav deres erklæringer, dvs. den 20. juli 2006, vedrører en fastlæggelse af faktiske omstændigheder, som ikke er undergivet Domstolens prøvelsesret i forbindelse med en appel, medmindre de faktiske omstændigheder eller beviserne er blevet gengivet urigtigt. Appellanterne har imidlertid i den foreliggende sag ikke gjort en urigtig gengivelse gældende, men har derimod anført, at e-mailen af 6. december 2005 var et utilstrækkeligt grundlag for Rettens konklusion.

– Domstolens bemærkninger

95 Det bemærkes, at det andet anbringendes andet led, hvorved appellanterne i det væsentlige har foreholdt Retten, at den nægtede at indrømme dem delvis bødefritagelse for perioden efter den 26. august 2005, fuldstændig bygger på den forudsætning, at det var med urette, at Retten fastslog, at Kommissionen havde kendskab til LGD's deltagelse i kartellet efter denne dato alene på grundlag af den e-mail af 6. december 2005, som Samsung havde fremlagt, og som nævnes i den appellerede doms præmis 187, og hvis indhold Retten angiveligt gengav urigtigt.

96 Denne forudsætning bygger på en fejlagtig fortolkning af den appellerede dom.

97 Ikke blot konstaterede Retten således ikke dette i den appellerede dom, men det fremgår desuden klart af den appellerede doms præmis 193, at Retten ved konstateringen af, at appellanterne fortsat deltog i kartellet i hele 2005, ikke lagde e-mailen af 6. december 2005 til grund, men derimod et andet dokument, som Samsung havde fremlagt, nemlig en e-mail af 14. januar 2005, nævnt i den appellerede doms præmis 185, som henviser til muligheden for, at denne karteldeltager kunne forhøre sig hos appellanterne vedrørende deres hensigter i forhold til visse priser.

98 Under disse omstændigheder kan appellanterne ikke foreholde Retten, at den har gengivet indholdet af e-mailen af 6. december 2005 urigtigt med den begrundelse, at den ikke godtgør, at de fortsatte med at deltage i kartellet efter den 26. august 2005, idet Retten på ingen måde drog en sådan konklusion på grundlag af dette dokument, men, som det fremgår af den appellerede doms præmis 189, støttede sig til dokumentet ved den mere generelle konstatering af, at kartellet fortsat fandtes i 2005.

99 Appellanternes påstande vedrørende dette punkt er således uden grundlag.

100 I øvrigt må det andet anbringendes andet led, da appellanterne ikke har anfægtet Rettens bedømmelse af e-mailen af 14. januar 2005 i den appellerede doms præmis 193, som med forbehold af urigtig gengivelse henhører under Rettens enekompetence, i overensstemmelse med den i denne doms præmis 69 nævnte retspraksis forkastes som irrelevant. Denne bedømmelse ville således have været tilstrækkeligt grundlag for, at Retten med rette kunne finde, at Kommissionen ikke var uden kendskab til appellanternes deltagelse i kartellet i 2005. Appellanternes klagepunkter vedrørende anden del af denne præmis 193 vedrører således en overflødig præmis.

101 Følgelig må det andet anbringendes andet led forkastes som ugrundet.

102 Det følger heraf, at det andet anbringende skal forkastes i sin helhed.

103 På grundlag af alle de ovenstående betragtninger må appellen forkastes som ugrundet.

Sagens omkostninger

104 I henhold til artikel 138, stk. 1, i Domstolens procesreglement, der i medfør af samme reglements artikel 184, stk. 1, finder anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom.

105 Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at LGD og LGDT tilpligtes at betale sagens omkostninger, og LGD og LGDT har tabt sagen, bør det pålægges disse selskaber at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Ottende Afdeling):

1) Appellen forkastes.

2) LG Display Co. Ltd og LG Display Taiwan Co. Ltd betaler sagens omkostninger.

Underskrifter